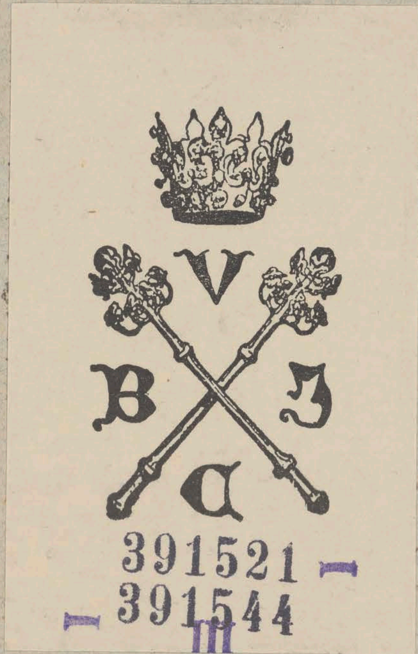

1/
2/
3/
4/
6/
7/
8/
5/
9/
10/
11/
12/
13/
14/
15/
16/
17/
18/
19/
20/
21/
22/

MISCELLANEA.

1/ Kommissya Skarbowa oboyga Narodów/Projekt/./B.m.dr.i r./!Knlb.10
E_{XIX} Str.476.-
2/ Zambrzycki,Proiekt do deputacyów.Urządzenie dóbr.Przydatki ipoprawy proiektu.K nlb.10.-
3/ Reforma żydów.Proiekt od deputacyi do tego wyznaczoney.K nlb.9; Chołoniewski Xawery,O żydach i długach kahalnych żydówskich. K nlb.2.-E_{XIV} Str.198.-
4/ Butrymowicz Mateusz,Reforma żydów./B.m.dr.i r./-K nlb.8.-E_{XIII} Str.473.-
6/ Uwagi kalkulacyjne w sprawie woyska regularnego.-K nlb.1.-
7/ Potocki Stanisław,Wystawienie nowego regimentu.-Str.1.-
8/ Woysko./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
5/ Reflexye y sposób względem rekrutów./B.m.dr.i r./-K nlb.7.-
9/ Etat na sto tysięcy woyska koronnego y W.X.Litewskiego./B.m.dr./ 1789.-K nlb.31 i tablica 1.-E_{XVI} Str.104.-
10/ Etat tymczasowy wystawienia 69125 głów woyska./B.m.dr./1789.- K nlb.15 i tabl.1.-
11/ Actum in curia regia Varsaviensi 1789.Etat woyska oboyga Narodów. /B.m.dr.i r./-K nlb.18 i tabl.1.-E_{XII} Str.49.-
12/ Awans w woysku oboyga Narodów./B.m.dr.i r./-K nlb.4.-E_{XII} Str.309.-
13/ /Warszawa/,W sprawie podatków - memoriał.-K nlb.2.-
14/ /Warszawa/,Przywrócenie mocy przywileiom m.Warszawy.-K nlb.2.-
15/ Miasta Koronne y W.X.Lit.przedkładają podanie do króla -Str-16.-
16/ Nota do projektu poboru generalnego woyska./B.m.dr.i r./.K nlb.5.- E_{XXIII} Str.176.-
17/ Odpowiedź na punkta podane Kommissyi menniczney 1774r./B.m.dr.i r./ K nlb.18.-E_{XXIII} Str.258.-
18/ /Sułkowscy/,Publikacya fundacyi akademii Rydzyńskiey.-K nlb.2.-
19/ Benoit G.,Deklaracya imieniem króla pruskiego 1766r.-K nlb.2.- E_{XII} Str.478.-
20/ Przestroga dla Polaków,Warszawa,w druk.Wolney.-Str.4.-
21/ Odpowiedź na deklaracyę dworów Wiedeńskiego,Petersburskiego y Berlińskiego 2.lutego 1773r..Warszawa 1773.-Str.1.-
22/ Saldern Kasper,Declaratio-Deklaracya N.Królowi Polskiemu przez posła rosyjskiego podana r.1771.-K nlb.4.-E_{XXVII} Str.31.-

KOMMISSYA SKARBOWA OBOYGA NARODOW.

I.

Mieysce Kommiſſyi.

Kommiſſya Skarbowa Oboyga Narodów, odbywać ſię ma w Mieście Warſzawie.

II.

Skład Kommiſſyi.

1mo, *Kommiſſya Skarbowa Oboyga Narodów, ſkładać ſię ma z Podſkarbich Koronnych y W. X. Lit: wyiąwſzy Podſkarbiego, któryby w Straży był umieſzczony, i z 16, Kommiſſarzy, iako to:* 1mo. *Dwóch Senatorów, to ieſt:* ieden *z Korony alternatą, między Prowincyami Koronnemi obierany, a* drugi *z Senatorow Litewſkich.* 2. *Ośmiu z Stanu Rycerſkiego, to ieſt: Czterech z Korony, po dwóch z każdey Prowincyi Koronncy, a Czterech z Litwy.* 3. *Sześciu z Plenipotentów Miaſt na Seym, to ieſt: po dwóch z każdey Prowincyi Koronney, a dwóch z Litwy.*

2do. Wſzyſcy Kommiſſarze Skarbowi, obierani będą na Seymach Ordynaryinych co dwa lata; ſpoſobem Elekcyi przepiſanym, w Prawach o *Seymie i o Miaſtach*, a na każdey takiey co lat dwie Elekcyi, Kommiſſarze Skarbowi, mogą bydź na dalſzy czas znowu obrani.

3tio. *Prezeſem w Kommiſſyi Skarbowey, będzie ieden z Podſkarbich. Podſkarbowie Koronni i Litewſcy, ułożą między sobą Koley Prezydencyi, z równym wymiarem czaſu, co do Prezydencyi, między Koroną i Litwą. Gdyby żadnego Podſkarbiego przytomnego nie było, w tedy Prezydować będzie pierwſzy z porządku Kommiſſarz Koronny, ieżeli koley Prezydencyi przypadnie na Podſkarbiego Koronnego; Litewſki zaś, ieżeli koley Prezydencyi przypada na Podſkarbiego Litewſkiego.*

4to. Każdy z Podſkarbich w Kommiſſyi umieſzczony, wyznaczyć może dwóch Aſſeſſorów, którzy *cum voce Conſultiva* zaſiadać mogą w Kommiſſyi, ta-

A kowe

kowe iednak w Kommissyi zasiadanie, nie ma bydź rozumiane za odbycie funkcyi publiczney.

5to. Komplet Kommissyi, składać się ma z piąciu naymniey Osób, z którey kolwiek bądź Prowincyi, zasiadaiących w Kommissyi *cum voce decisiva*, zawsze w przewyższaiącey liczbie Stanu Szlacheckiego, wybrani Kommissarze z Plenipotentów Miast, mieć będą w Kommissyi *vocem activam*; w obiektach tyczących się Miast i handlowych, w innych zaś okolicznościach *cum voce consultiva*, zasiadać maią.

6to. Kommissarze brać będą pensyą roczną, przy Tabelli Expens Publicznych oznaczoną; wypłacanie zaś takowey pensyi ma bydź w sposobie niżey opisanym. Podskarbiowie, ponieważ są pensyą Ministrowską opatrzeni, do pensyi Kommissarskiey nie należą.

7mo. Kommissya Skarbowa mieć będzie Pisarza, którego *w przypadku wakansu* obierze iednomyślnością, albo większością wotów sekretnych. Pisarz ten powinien bydz osiadły, Urząd iego dożywotni będzie, nikomu przedanym, ani ustąpionym bydź nie może. Dobrowolne Urzędu tego złożenie, ma bydź Kommissyi podane na piśmie, i w Protokuł wpisane, wraz z Rezolucyą Kommissyi, po czym Kommissya do Elekcyi nowego Pisarza przystąpi. Obowiązki Pisarza są: 1. Na Sessyach Kommissyi zasiadać; *cum voce consultiva*, 2. Utrzymywać Protokuły Kommissyi. 3. Mieć Zwierzchni dozór Kancellaryi i Archivi Kommissyi. 4. W Sądach Kommissyi pióro trzymać i Dekreta pisać.

8vo. Prócz Pisarza, mieć będzie Kommissya przy boku swoim innych ieszcze Officyalistów potrzebnych, których liczbę i płace ułoży; a układ takowy Seymowi do potwierdzenia poda, potwierdzonego zaś przez Seym układu, odmieniać nie będzie mogła, tak co do liczby Osób Officyalistów, iak i co do płacy onych.

9no. Żaden Kommissarz w ciągu Urzędowania swoiego, zrzekać się, ani ustępować nie może, pod iakimkolwiek bądź pozorem Funkcyi swoiey Kommissa-

missarskiey, przez czas zaś urzędowania swego, ani Kommissarz Skarbowy, ani Officyalista Skarbowy w żadney inney Funkcyi bydź nie mogą, i iey sprawować pod żadnym pozorem nie maią,

10mo. Podskarbiowie, Kommissarze i Officyaliści Kommissyi Skarbowey, w żadnym Sądzie suspensy brać nie będą mogli: a w przypadku potrzeby nakazania Przysięgi Podskarbim, Kommissarzóm, i Officyalistóm przy boku Kommissyi zostaiącym, po iey dopełnienie wszelkie Juryzdykcye odsyłać ich będą do mieysca, gdzie się Kommissya odbywa.

III.

Władza Kommissyi.

Władzy Kommissyi Skarbowey, oddaiemy *Ekonomikę Publiczną*, Rząd Skarbu Rzepltey, i dozór całości onego, wybieranie dochodów Publicznych Prawem wyraźnym pod iey Rząd oddanych, i tychże Dochodów Publicznych wydatek; dozór nad Monetą, wybór Officyalistów Skarbowych, i zupełny Rząd nad niemi, nakoniec Sądowość w sprawach niżey wymienionych.

IV.

Granice Władzy Kommissyi.

1mo. Nie będzie wolno Kommissyi pod żadnym pozorem ustanawiać Podatków, i opłat iakichkolwiek bądź, wyraźnym Prawem nie nakazanych, nie będzie wolno stanowić Komor Celnych, we wnątrz Kraiu Rzepltey, albo iuż wystawionych daley utrzymywać; zaczym wszelkie Komory Celne, przykomorki i straże Celne, między Koroną, a Litwą znosiemy; nie będzie wolno zamykać granic Państwa Rzepltey, co się tycze handlu, i tamować wolności wywozu, lub przywozu Produktów wszelkich i rękodzieł. Nie będzie wolno od-

mieniać Instruktarzów Celnych *respective* granicznych ścian Rzeplitey przez Seym potwierdzonych. Nie będzie wolno w wybieraniu dochodów Publicznych stanowić Monopoliów, Prawem wyrażnym nie nakazanych; nie będzie wolno wybierać Podatków, lub iakichkolwiek bądź Opłat Prawem nienakazanych Monetą, nie podług ogło'zonego w Kraiu szacunku. Zaden z Podskarbich, y Kommissarzów, ani Officyalistów, nie będzie mógł trzymać na siebie, ani przez subordynowane Osoby, iakichkolwiek bądź dochodów Rzepltey; gdyby zaś który z Podskarbich, lub Kommissarzy chciał na siebie licytować w Kommissyi Dobra Rzeczypospolitey, w tedy w Kole Kommissyi znaydować się nie ma.

2do. Nie będzie wolno Kommissyi, pod żadnym pretextem używać dochodów Rzeczypospolitey, na żadne inne wydatki, tylko na te iedynie, które wyraźnym Prawem są determinowane, ani Funduszu na Allewiacye pozwolonego na inny zamiar obracać, tylko iedynie według przeznaczenia onego, nie będzie wolno używać i wydawać na cokolwiek bądź, bez wyraźney woli Seymu Remanentów pozostałych, od wydatków publicznych; nie będzie wolno zatrzymywać, lub przeciągać komukolwiek, bądź Płacy z Prawa należącey, a mianowicie Woysku, i wierzycielom Rzepltey, albo wypłacać Monetą, nie podług szacunku w Kraiu ogłoszonego, wyiąwszy Zagraniczne długi Rzeczypospolitey, które podług umowy płacone bydź powinny, nie będzie wolno pożyczać komukolwiek bądź z kassy Skarbowey, lub Monety w kassie będącey zamieniać.

3tio. Jako nakoniec wszelkie rozporządzenia, i działania Kommissyi nie maią bydź, tylko w dopełnieniu Praw, i Ustaw Seymowych Rzeczypospolitey, tak nigdy wolno iey nie będzie żadnego takiego rozkazu wydawać, któryby nosił na sobie Akt Prawodawstwa. To wszystko pod odpowiedzią w Sądach Seymowych.

V.

V.

Szczególny Opis Władzy, y Obowiązkow Kommissyi

1. Do Władzy Kommissyi należy Urządzenie Administrowaney przez Officyalistow Skarbowych Manipulacyi, czyli pewnego sposobu wybierania Dochodow publicznych pod tey Rząd oddanych, zawsze iednak stosownie do przepisow na Seymie uchwalonych.

2do. Mocna będzie Kommissya czynić Allewiacye w podatkach publicznych sposobem w prawie opisanym.

3tio. *Kassa Dochodow Rzpltey Litewskich, zostawać ma w Wielkim Xięstwie Litewskim, tak, ażeby cyrkulacya pieniędzy gotowych zatamowaną nie była przez wywoz onych, czego urządzenie Kommissyi Skarbowey powierzamy.*

4to. Do Kommissyi należy stanowić nad granicą potrzebne Komory *Observatoria*, y tych żaden Dziedzic lub Possessor Dobr, iakieykolwiek bądź natury, bronić iey tego niema, o mieysce iednak z Dziedzicem, lub Possessorem umowić się ma, koszt zaś na to potrzebny łożyć będzie Kommissya ze Skarbu publicznego, nie obowiązuiąc nigdy Dziedzica, lub Possessora do takowey expensy.

5to. Lubo Prawem teraźnieyszym Art. IV. Paragrafu I. zabroniono iest Kommssyi stanowić Komory Celne wewnątrz Kraiow Państwa Rzplitey, dla wygody iednak handluiących mocna będzie Kommissya stanowić w Miastach, gdzie potrzeba handlu wymagać będzie, Komory Celne, w ktorych towary, do tychże Miast przychodzące za Remmisą z Komor granicznych będą opłacać Cło, ktorego na Komorach nadgranicznych nie opłaciły.

6to. Towary wszelkie, od ktorych Cło Prawem naznaczone w nadgranicznych Komorach raz opłacone będzie, żadney powtorney Rewi-

zyi, żadney powtorney Cła opłacie, y wszelkich melioracyi onego pod żadnym pozorem w całym Kraiu Państwa Rzpltey podlegać nie maią, wolno iednak Kommissyi powtorne nakazywać Rewizye w przypadku pewnych o przemyceniu dowodow, nie inaczey wszelako, iak w ciągu dwoch Niedziel czasu expedycyi, ani daley iak o dwie mile od granicy Państwa Rzpltey.

7mo. Prócz opłat na Komorach Celnych wyraźnym Prawem naznaczonych, żadne inne opłaty natych że Komorach wybierane nie będą pod iakimkolwiek bądź pozorem y nazwiskiem, a zatym wszelkie dotąd bez Prawa wybierane opłaty znosiemy, y zakazuiemy.

8vo. Każdy wieżdżaiący do Kraiow Państwa Rzpltey po opłaceniu Cła w nadgraniczney Komorze od Towarow, ieżeli iakie wieść będzie, wolen będzie iechać, gdzie mu się podoba, a wszelkie nakazy zostawiania *vadimoniorum* w takowych przypadkach znosiemy.

9no. Gdyby kto wyprodziwszy Produkta Kraiowe za Granicę, tychże Produktow wyprowadzonych nie mogąc wyprzedać w ciągu sześciu Miesięcy nazad one wprowadził do Państwa Rzpltey, wtedy Kommissya nakaże wracać Cło od takowych powracaiących a odecelonych produktow.

10. Kommissya uwalniać będzie od opłaty Cła wszelkie rzeczy sprowadzone z zagranicy na publiczne Rzpltey potrzeby, nie inaczey iednak, iak za podaną sobie na piśmie notą, od któreykolwiek rządowey Rzpltey Kommissyi, w Nocie tey wyszczególnione bydź maią wszystkie te rzeczy maiące przychodzić z zagranicy.

11. Instruktarze Celne przez Seym uchwalone, Kommissya drukować każe, y do wiadomości publiczney poda we wszystkich Woiewodztwach y Powiatach, takowe Instrukta-

tze

rze znaydować się powinny na każdey Komorze Celney, y każdemu przeieżdżaiącemu, ktoryby ie czytać chciał, kommunikowane bydź maią.

12. Tranzyta wszelkie przez Kraie Państwa Rzpltey ułatwione mieć chcemy. Potrzebne w tym celu Urządzenia Kommissya ułoży, y do potwierdzenia Seymowi poda, a przez Seym potwierdzone, równie iak y Instrukcye Celne ogłaszać będzie.

13. Wszystkie opłaty wewnątrz Kraiow Państwa Rzpltey na Rzekach y ich brzegach od statkow, wszelkich Towarow, y produktow wodą płynących dotąd wybierane znosiemy, y aby nigdy żadne wybierane nie były stanowiemy. Co się zaś tycze opłat od grobel sypanych lub brukowanych, od mostow, y przewozow, te Kommissya Skarbowa będzie mocna stanowić, podług osobnego na to Prawa.

14. Żaden z przeieżdżaiących, osobliwie Kupcy, przymuszani nie będą iechać koniecznie Traktem publicznym, tudzież przez mosty, y przewozy, od których opłata naznaczona będzie, wyiąwszy mieysca y Trakty na granicach Państwa Rzpltey przeznaczone, do wiazdu y wyiazdu końcem rewizyi, y opłat Celnych.

15. Co się tycze czyszczenia Rzek spławnych, znoszenia na nich Jazow, y wszelkich przeszkod, wolność, y łatwość handlu tamuiących, tudzież robienia kanałow y Traktow publicznych, Kommissya Skarbowa znosić się w tym będzie z Kommissyą Policyi.

16. Obowiązkiem Kommissyi będzie urządzać Fabryki Rzpltey pod iey Rząd oddane, y takowych Fabryk przychody, y rozchody, w dokładney Tabelli Seymowi podawać, wyiąwszy te, które z zalecenia Sey-

 mo-

mowego ſą, lub będą kompaniom oddane.

17. Powinnością Kommiſſyi będzie ſtrzedz podług ſzczególnych opiſow Prawa całości Dobr Rzpltey y funduſzow publicznych pod Rząd, y Dozor iey oddanych, ſprawy wſzelkie tychże Dobr y Funduſzow tyczące ſię, Kommiſſya Plenipotentom Skarbowym pilnować nakaże w Sądach, gdzie z Prawa należy; a ci Plenipotenci nie będą mogli godzić ſię ze ſtroną bez wiadomości Kommiſſyi. Na każdym Ordynaryinym Seymie Kommiſſya podawać ma drukowaną Tabellę tychże Dobr y Funduſzow publicznych, z dokładnym wyſzczególnieniem przez kogo, od ktòrego czaſu, y do iakiego czaſu, oraz za iakim Prawem ſą, lub maią bydź poſiadane.

18. *Kommiſſya ułoży pewny ſposob Licytacyi wszelkich, w Kommissyi odbywać ſię maiących, y takowy układ Seymowi do potwierdzenia poda.*

19. Dozorowi Kommiſſyi Skarbowey poruczamy Korony, y inne Kleynoty Rzpltey, ktòrych nigdy, y nikomu nie wyda bez wyraźnego rozkazu Seymu.

20. Kommiſſya mieć będzie Dozor nad Mennicą, ſtrzedz będzie, aby tą we wſzyſtkim ſprawowaną była podług opiſu Praw iey ſłużących, a mianowicie, aby ſtopa monety Prawem oznaczona odmienianą nie była.

21. Kommiſſya ſtanowić będzie, y do wiadomości publiczney podawać w Woiewodztwach y Powiatach ſzacunek wewnętrzney monety zagraniczney, ſtoſowny do ſtopy monety Kraiowey, nie inaczey iednak, aż wprzod trzema Mieſiącami przynaymniey wyda publiczne o tym oſtrzeżenie.

22.

22. Monecie wszelkiey Zagraniczney wchòd i wychod wolny na granicach Państwa Rzpltey broniony niebędzie. Zdawkowey, czyli bilonowey monecie wchod wolny nie ma być dozwolony. Fałszowaną monetę Kommissya zabierać i konfiskować będzie.

23. Mocna będzie Kommissya bądź w pośrzòd siebie wybranych, bądź inne iakie Osoby wysyłać do obieżdżania Prowincyi, czyli Repartycyi Celnych, do weyrzenia w Stan Kass y Fabryk Rzpltey, tudzież do nabycia innych potrzebnych rządowi swoiemu wiadomości, w czym wszystkim żadney od nikogo przeszkody mieć niebędzie.

24. Oprócz Officyalistów przy boku Kommissyi zostaiących, mieć ieszcze będzie Kommissya Officyalistow Skarbowych na Prowincyach, potrzebnych do wyboru y dozoru dochodow Publicznych. Kommissya mocna będzie powiększać, lub umnieyszać liczbę tych Officyalistow podług potrzeby. W zdarzeniu nie odbitey potrzeby powiększenia, lub umnieyszenia liczby Officyalistow na Prowincyach, albo naznaczenia onym większey, lub mnieyszey Pensyi, przyczyna takowey Rezolucyi Kommissyi, być powinna dokładnie wyszczegulniona w protokule.

25. Do władzy Kommissyi należy wybòr wszystkich Officyalistòw Skarbowych, tak przy boku Kommissyi, iako też y na Prowincyach zostaiących, a to podług nastepuiących przepisów: 1. Kommissya trzymać będzie wierną *Conduite* Listę wszystkich Officyalistów Skarbowych, ktòrą corok examinować y weryfikować ma. 2. Nie wolno umieszczać na żadnych wyższych stopniach Officyalistów Skarbowych począwszy od Rewizora y Pisarza, tylko z Officyalistów w aktualney służbie Skarbowey zostaiących, y w *Conduite* Liście za zdatnych y zasłużonych przez Kommissyą uznanych. 3. Nikt nie może być Officyalistą Skarbowym, kto nie ma za sobą dostateczney Ewikcyi

w własnym Maiątku, y w poręce. Podskarbi Prezyduiący, a w iego niebytności, Podskarbi mieysce iego zastępuiący, w niebytności zaś Podskarbich, pierwszy z porządku wedle Prawa Prezyduiący, podawać będzie na Sessyi Kommissyi Kandydatów na wszystkie wakuiące stopnie Officyalistów Skarbowych. Kommissya zaś w komplecie Prawem przepisanym decydować będzie przez sekretne wota przyięcie, lub odrzucenie onych, a to póty, dopóki którego z podanych Kandydatów na mieysce wakuiące nieprzyimie. 4. Gdyby na wakuiącą Funkcyą Skarbową, y za taką przez Kommissyą uznaną, Podskarbi Prezyduiący w Kommissyi, lub mieysce iego zastępuiący, nie podawał Kandydata w ciągu dwóch dni od czasu przyiętey Poręki, wtedy Pierwszy po nim z porządku ma to dopełnić.

26. Dostateczność Ewikcyi Officyasty nigdy nie będzie decydowana Sekretnemi Wotami, lecz zawsze głośnemi. Osoby Kommissyą składaiące, przyimuiące niedostateczną Ewikcyą, sami będą w odpowiedzi za uczynioną szkodę Skarbowi, przeto obowiązkiem Kommissyi iest przeglądać Kaucye, y strzedz onych pewności.

Porecznikiem być nie może: 1. Ten, komu Prawo czynić Tranzakcyi niedozwala. 2. Kto w Kommissyi Skarbowey zasiada, wyiąwszy wezwanych Assessorów. 3. Officyalista w iakimkolwiek bądź stopniu w usługach Skarbu zostaiący.

27. Gdy Kommissya dostrzeże iakąkolwiek choć naymnieyszą szkodę Skarbu w naruszeniu Kassy przez Officyalistę uczynioną, ma natychmiast uwiadomić Porecznika iego, czego gdyby nie uczyniła, albo naleziony, y dowiedziony Decess, na Raty podzieliła, y poczekała, albo przestępnego Officyalistę na mieyscu Funkcyi zostawiła, wtedy nie iuż Porecznik, ale Kommissarze komplet na ówczas składaiący będą w odpowiedzi za szkodę Skarbu. Wolno bę-

dzie Porękznikowi cofnąć daną za Officyalistą Porękę, o czym ćwierć rokiem pierwey ostrzedz powinien Kommissyą przez Memoryał, póki zaś tego nie uczyni, w czasie y sposobie opisanym, póty do odpowiedzi z Poręki obowiązanym będzie, równie iak y za każdą przez Officyalistę szkodę uczynioną Skarbowi, w przeciągu ćwierci roku od daty podanego Kommissyi Memoryału.

28. Żaden Officyalista Funkcyi swoiey Skarbowey przedawać, ani ustępować nie może. Kommissyi zaś obowiązkiem będzie podawać na każdym Seymie Ordynaryinym Deputacyi do Examinu iey czynów wyznaczoney, Regestr dobrze wysłużonych Officyalistów Skarbowych.

29. Kommissya będzie mieć Rząd y Władzę zupełną nad Officyalistami Skarbowemi, będzie obowiązana przepisywać im Instrukcye. Będzie mogła wyrokiem swoim oddalać ich *in Æconomicis*, y sądzić kryminalnie w przestępstwach, do iey Sądu należących, podług niższego opisu.

29. Milicya Skarbowa będzie pod Zwierzchnim rządem Kommissyi, a pod szczególną Kommendą Prezydującego w Kommissyi.

30. Wszystkie obwieszczenia Kommissyi Skarbowey być powinny zaraz y bez opłaty oblatowane we wszystkich Aktach, ile razy tego Kommissya żądać będzie, tudzież z Ambon ogłaszane, y do drzwi Kościelnych przybiiane.

31. Żadne Akta wzbraniane nie będą Kommissyi do wyszukiwania wszelkich Dokumentów tyczących się Interessów Skarbowych, od takowych zaś wypisów Skarb więcey płacić nie ma, iak po iednemu Złotemu od Arkusza.

VI.

Władza Sądowa Kommissyi.

Do Sądu Kommissyi Skarbowey należą sprawy następuiące: 1. o pokrzy-

wdzenie y naruszenie Skarbu Rzpltey w dochodach publicznych pod Rząd y dozor Kommissyi oddanych; tudzież o falszowanie Assygnacyi Kommissyi do Kass Skarbowych. 2. O przestępstwa Officyalistow Skarbowych, tudzież o krzywdy przez Officyalistow, y nawzaiem Officyalistom przez kogożkolwiek bądź wyrządzone, a to iedynie z powodu ich Funkcyi y obowiązkow Skarbowych. Wszelkie bowiem inne z Officyalistami sprawy, ich Funkcyi y obowiązkow Skarbowych nie tyczące się, należeć maią do Sądow właściwych podług Prawa. 3. Sprawy handlowe między Kraiowemi y zagranicznemi Osobami, wynikłe iedynie z niedotrzymania Kontraktow handlowych. 4. O zgwałcenie bespieczeństwa Juryzdykcyi Kommissyi, Osob Kommissarzow y Officyalistow Skarbowych w mieyscach, gdzie z Urzędu znaydować się będą. 5. W rodzaiach takowych spraw, gdzieby wyznaczenie Sądu Ziazdowego na Akta Inkwizycyi, kalkulacyi, lub weryfikacyi było potrzebne, takowe, Kommissya Skarbowa naznaczać będzie, a Urzędy Ziazdowe przeciw Prawu postępuiące, poprawiwszy ich czyny, po ukaranie do Sądu Trybunału odeszle.

2. Żadnych innych Spraw Kommissya sądzić nie będzie mogła, choćby się kto poddawał dobrowolnie pod iey Sąd.

3. Sprawy do Kommissyi należące przychodzić będą prosto do iey Sądu. Sąd zaś Kommissyi iest Sądem *Ultimæ Instantiæ*.

4. Pomoc Woyskowa nigdy odmowiona być nie ma do Exekucyi wyroku y Not Rekwizycyonalnych Kommissyi Skarbowey.

5. *Co się zaś tycze Prowincyi Litewskiey, Sąd dla niey ustanowiony, zostawuiemy do osobnego opisu Prawa.*

VII.

Porządek postępowania Kommissyi.

1. Kommissya Skarbowa zawsze ciągle i bez przerwy odbywać się będzie. Obrani Kommissarze zaczną Urzędowanie swoie naypoźniey w sześć dni po obraniu, a poki ci na Kommissyi nie zasiądą, Kommissarze kończący funkcyą, pełnić będą bez przerwy obowiązki prawem przepisane.

2

2. Kommiſsya miewać będzie co dzień Seſsye ſwoie, wyiąwſzy Dni Swiąteczne, w ktorych gdyby nagła wypadła potrzeba, wtedy za obwieſzczeniem przez Prezyduiącego, Kommiſsarze na nadzwyczayną Seſsyą ziechać ſię powinni.

3. Przy zaczęciu każdey Seſsyi przytomność Podſkarbich y Kommissarzow, zapiſana być ma; ſpoźnione zaś Podſkarbich, lub Kommiſsarzow na Seſsyą przybycie, tak ma bydź zapiſane, aby wiadomość zoſtała, y o czaſie ſpoźnionego na Seſsyą przybycia, y o przytomności Oſob przy każdey decyzyi. Baczność na to całey Kommiſsyi, a ſzczegolniey Prezyduiącemu, y trzymaiącemu Protokuł zalecamy: W przypadku, gdyby ſię komplet nie zebrał, przytomni Kommiſsarze podpiſami własnemi pilność ſwoię zaświadczą.

4. Zaden Kommiſsarz oddalać ſię nie ma bez pozwolenia Kommiſsyi. W protokule zapiſany będzie czas pozwolony Kommiſsarzowi do oddalenia ſię. Kommiſſya ſtrzedz będzie, żeby ieden przynaymniey Kommissarz nad komplet zawſze był w mieyſcu Kommiſſyi przytomny *tak, ażeby do każdey decyzyi Kommiſsyi Komplet był zapewniony. Z Podſkarbich ieden zawsze na Seſsyi Kommiſsyi być powinien przytomny. Wszyſtko to Kommiſsya w Ordynacyi ſzczególney dokładnie przepiſać ma.*

5. Podſkarbiowie y Kommiſſarze odbierać będą przy końcu Kwartała czwartą część penſyi ſwoiey roczney, penſye nie przytomnych Kommiſſarzów rozdzielać ſię maią na przytomnych, układ tego ma być zrobiony w Ordynacyi. Gdyby zaś który z Podſkarbich niebył przytomny na Sessyach przez czas w Ordynacyi Kommiſſyi ſobie przepiſany, wtedy Penſya iego Miniſtrowſka za ten czas w Skarbie zoſtawać będzie. Karze potrącenia penſyi podpadać nie maią Podſkarbiowie y Kommiſſarze ci, którzyby z wyraźnego zlecenia Kommiſſyi w intereſſach Skarbu oddaleni byli, y ci, którzyby z przyczyny rzetelney choroby na Seſſyach Kom-

missyi przytomnemi być niemogli; rzetelność zaś choroby zaprzysięgą przed Kommissyą na pierwszey Sessyi. Gdyby który Kommissarz umarł, Pensya Jego przez niego nie dosłużona w Skarbie Publicznym zostanie.

6. Wszelkie decyzye y rezolucye Kommissyi, iednomyślnością, lub większością zdań, stanowione być maią. Rowność zdań, Prezyduiący rozwiąże. W Sądach, po głośnych zdaniach, sekretne kreski iść mogą, gdyby który Kommissarz ich żądał; w innych zaś wszystkich decyzyach y rezolucyach Kommissyi, sekretne kreski mieysca nie maią; ale każdy decyduiący zaraz nie wychodząc z Izby, y własną ręką zapisze w Sentencyonarzu rozpis, czyli zdanie swoie, różne od większości zdań decyzyą stanowiących. Żadne iednak rozpisy nie będą mogły tamować skutku wszelkich decyzyi y rezolucyi, większością zdań w Kommissyi zapadłych.

7. Kommissya mieć będzie dwa Sentencyonarze, ieden Sądowy, drugi Ekonomiczny, w pierwszym każda decyzya Sądowa, w drugim wszystkie inne rezolucye, y czyny Kommissyi zapisywane będą. Takowe Sentencyonarze maią być utrzymywane przez dwóch Kommissarzów, a wszyscy składaiący Kommissyą *cum voto decisivo* przytomni, podpisywać one będą na każdey Sessyi. Nie podpisuiący się w Sentencyonarzu, a przytomny, rozumiany być ma za zgadzaiącego się z zapadłą rezolucyą, y sam tylko rozpis podług wyższego paragrafu uczyniony zaświadczać będzie zdanie różne od większości.

8. Prócz Sentencyonarzów, będą w Kommissyi trzy protokuły; w iednym z nich Noty, Rezolucye, i wszystkie dzieła Ekonomiczne Kommissyi, w drugim Dekreta wpisywane bydź maią *per extensum*. Prezyduiący podpisywać będzie obydwa, nie wprzód iednak, aż po dokładney konfrontacyi z decyzyami, y rezolucyami w Sentencyonarzu zapisanemi. Do takowych protokułów należące wpisy, być maią naypoźniey zrobione w dni ośm, od czasu zapisaney w Senten-

cyonarzu decyzyi, lub Rezolucyi: za niezachowanie przepisu tego, Pisarz odpowie w Kommissyi. Trzeci Protokuł będzie Sekretny, w którym wpisywane być maią całkowicie wszystkie te Ekonomiczne Rezolucye, y dyspozycye Kommissyi, które dla skutecznieyszego wykonania muszą być w sekrecie do nieiakiego czasu zachowane. Ten Protokuł sekretny, ieden z Kommisarzów utrzymywać będzie, a wszyscy przytomni składaiący Kommisyą *cum voto decisivo* podpisywać go maią.

9. Wszystkie Memoryały, a oddzielnie raporta, numerowane bydź maią. Na tych Memoryałach y rapportach ieden z Kommisarzów zapisywać będzie dzień podania onych, y dzień uczynionych na nie rezolucyi. Wszystkie Memoryały y Raporta, Kommisya ułatwiać ma porządkiem daty podania: te iednak, któreby prędzey wymagały rezolucyi, choćby poźniey podane były, pierwiey ułatwiane być mogą, ieżeli potrzeba tego uznana będzie przez większość zdań w Kommisyi.

10. Wolno będzie Kommisyi prace swoie między Kommisarzów podzielić, którzy w swoich wydziałach przygotowane planty rezolucye, y tym podobne dzieła *proiedivè* przynosić będą pod decyzyą Kommisyi. Rozkład takowy ma być zapisany w protokule.

11 Kassa generalna Skarbowa, na trzy zamki zamknięta bydź powinna, do którey klucz ieden będzie przy Prezyduiącym w Kommissyi, inne zaś dwa, przy dwóch Kommisarzach; tak, ażeby ani żadna Percepta przyimowana nie była do Kassy, ani żadna expens z niey niewydana, bez tych trzech Osób, przy których klucze od Kassy będą.

12. Wszystkie gatunki Intrat Skarbowych wciągane będą w Rachunki Skarbowe. Zadna Percepta przyięta, a Expens zaassygnowana niebędzie, bez wyraźney dyspozycyi Kommisyi; Kommisya zaś takowey dyspozycyi nie ma wydawać, aż po uczynioney pierwey przez siebie w komplecie zwyczaynym, lub przez

Kommiſsarzów od ſiebie wyznaczonych, dokładney weryfikacyi y konfrontacyi z iſtotną perceptą.

13. Aſsygnacye do Kaſs Prowincyonalnych z woli Kommiſsyi wydawane, podpiſywane być maią przez tych, przy których ſą klucze od Kassy generalney, y przez Superintendenta Kaſsy.

14. Trzymaiący klucze od Kassy, wypłacać będą raz na tydzień Superintendentowi Kaſsy aſsygnowane przez Kommiſsyą pieniądze, a to podług wyraźnych dyſpozycyi Kommiſsyi. Pozoſtałe od Kommiſsyi pieniądze przy ſobie złożyć każą do Kaſsy. Tygodniowy Bilans Kaſsy, przez ſiebie podpiſany, Kommiſsyi podawać maią.

15. Wſzyſtkie Uniwerſały, obwieſzczenia, y Noty Kommiſsyi wychodzić będą pod tytułem: *Kommiſsya Skarbowa Oboyga Narodów* a przez Podſkarbiego Prezyduiący w Kommiſsyi podpiſane być maią, który gdyby przytomnym niebył, pierwſzy z porządku Kommiſsarz podpisze. W każdym zaś Uniwersale ma być wymienione Prawo, na mocy którego, Uniwerſał wychodzi. Wſzelkie inne dyſpozycye. Rezolucye, y Aſsygnacye Kommiſsyi Extraktem z protokułu wydane będą. Wypisy zaś z protokułu ſekretnego ſtwierdzone być maią podpiſem Prezyduiącego.

16. Pieczęć Kommiſsyi Skarbowey *będzie Herb Oboyga Narodów z napisem.* Takowa Pieczęć przykładana być ma do wſzyſtkich Expedycyi publicznych y Exktraktów dla dania im większey uroczyſtości.

17. Wſzelkie z Kancellaryi Kommiſsyi Extrakty z korrektą y pieczęcią wydawane być maią po iednemu Złotemu od Arkuſza, wſzyſtkie inne opłaty w Kancellaryi zakazuiemy.

18. Wreſzcie Kommiſsya Skarbowa ułoży Ordynacyą ſtołowną do ninieyſzego Prawa y tę do potwierdzenia Seymowi poda.

VIII.

VIII.

Powinności y ſtoſunki Kommiſsyi względem Seymu.

1\. Kommiſſyi *Skarbowey Oboyga Narodów* powinnością będzie na każdym Seymie Ordynaryinym: 1. Zdawać ſprawę ze wſzelkich czynów ſwoich, tudzież z Przychodów y Rozchodów Skarbu Rzeczypoſpolitey pod iey Rząd oddanych, a to przed Deputacyą tym końcem z Seymu wyznaczoną, podług opiſu w Rozdziale o Seymie. 2. Podawać Seymowi wydrukowane Tabelle wzmiankowane w wyżſzych Artykułach Rozdziału tego. A nadto wydrukowane Tabelle wſzelkich Przychodów y Rozchodów Skarbu Rzpltey pod iey rząd oddanych, z wyſzczególnieniem koſztów w percepcyi; Tabellę długów wſzelkich Rzeczypoſpolitey opłaconych, y do opłacenia zoſtaiących; nakoniec Tabellę Bilanſu handlowego.

2\. Wolno będzie każdemu Obywatelowi do Deputacyi Examinuiącey czyny Kommiſſyi, podawać na piśmie, z podpiſem ręki właſney, zarzuty y zażalenia ſwoie na Kommiſſyą: Lecz Delacya Obywatela na Kommiſſyą o iey czyny urzędowe, iść nie może; Wyiąwſzy oſobiſte wyſtępki tych, którzy w Kommiſſyi zaſiadaią, a to w przypadkach y ſpoſobie w Rozdziale o Sądach przepiſanym.

3\. Gdyby z Relacyi Deputowanych okazał ſię czyn iaki naganny; Seym podług okoliczności y gatunku przewinienia, czyn takowy Kommissyi, albo nagani, y iey rozporządzenie, czyli Rezolucye ſkaſſuie, albo oſkarżone oſoby Kommiſſyą ſkładaiące pozwać każe Jnſtygatorom Narodowym do Sądow Seymowych po rozſądzenie y ukaranie.

4. Ponieważ we wſzyſtkich czynach y Rezolucyach Kommiſſyi Ekonomicznych rozpiſy wolne zoſtawiliśmy; przeto, gdy oſkarżone oſoby Kommiſſyą ſkładaiące pozwane będą z woli Seymu na Sądy Seymowe, też oſoby winne będą zdania ſwoie rozpiſem uſprawiedliwiać.

5. Jeżeli czyny Kommiſſyi nie okażą ſię naganne, albo w Sądach Seymowych uſprawiedliwione zoſtaną; Seym da Kommiſſyi zaświadczenie y zakwitowanie z dokładnym Remanentu opiſaniem.

IX.

Obowiązki y ſtoſunki Kommiſsyi względem Straży.

1. Kommiſſya Skarbowa powinna wiernie donoſić *Królowi w Straży* o wſzelkich czynach ſwoich, a to przesyłaiąc Rapporta *na ręce Miniſtra Skarbu w Straży.* Gbyby zaś Miniſter odebranego Rapportu Królowi w Straży, naydaley na pierwſzey Seſſyi, nie podał, wtedy Kommiſſya proſto do Kancellaryi Straży przeſłać ſwòy Rapport powinna będzie: Oprócz zaś zwyczaynych donieſień y Rapportów, powinnością będzie Kommiſſyi na każde zapytanie y żądanie Kròla w Straży, dać dokładną odpowiedź y explikacyą, oraz informacyą w tym wſzyſtkim, w czym uwiadomionym być zechce.

2. Wſzyſtkie decyzye Kròla w Straży z podpiſem Miniſtra iednego, do poſluszeńſtwa obowiązywać ią będą: W przypadku zaś, gdyby Kommiſſya odebrawſzy takie zalecenie przez Decyzyą Króla w Straży, oſądziła większością głoſów, też zalecenie być przeciwnym Prawu, proviſorie poſłuſzna będąc w wykonaniu takowey decyzyi, poda nieodwłócznie uwagi ſwoie Królowi w Straży; a gdyby Król nie ſkłaniał ſię do

tych

tych uwag, ma uprafzać Króla o zwołanie Seymu, gdyby zaś Król Seymu niezwołał, ma o to podać na piśmie żądanie fwoie Marfzałkowi Seymu, pod odpowiedzią Seymowi.

3. Wfzelkie żądania, zapytania, Zalecenia, odpowiedzi, explikacye, flowem, wfzelkie wzaiemne między Królem w Straży, a Kommiffyą, czynności, maią być podawane na pifmie, z podpifem przytomnych Komplet fkładaiących w Kommiffyi.

X.

Stofunki Kommiffyi Skarbowey z innemi Rządowemi Rzeczypospolitey Kommiffyami, tudzież z Kommiffyami Woiewodzkiemi.

1. Kommiffya Skarbowa w każdey rządowey Rzpltey Kommiffyi fzukać może pomocy, informacyi y wzaiemnego znieflenia fię, czy przez pifma, czy przez wyznaczone z grona fwego do konferencyi Ofoby, czego gdy uzna potrzebę, przefzle do niey żądanie fwoie przez Notę, z dokładnym wyłożeniem rzeczy, o którą iść będzie; wzaiemnie na wfzelkie do fiebie od innych Rzpltey Kommiffyów przefyłane Noty, Kommiffya Skarbowa powinna będzie bez zwłoki dawać odpowiedź na piśmie; nie odmawiaiąc w niczym potrzebney pomocy, iaka z Prawem y Władzą iey udzieloną, zgadzać fię będzie.

2. Prawidła ftofunków Kommisfyi Skarbowey, względem Kommisfyów Woiewodzkich, fą opifane w Rozdziale o Kommiffyach Woiewodzkich.

Przyfięga Kommiffarzów.

Obrani Kommiffarze w obecności Króla y Stanów Seymuiących, a nieprzytomni, w mieyfcu Juryzdykcyi Kommiffyi, wykonaią przyfięgę, którey Rota będzie naftępuiąca:

„Ja NN. przyfięgam Panu Bogu
„Wfzechmogącemu w Tròycy S. Ie-
„dynemu na to: iż penfyi Zagrani-
„czney niebiorę, y brać niebędę: iż
„wybrany na Urząd Kommiffarza
„Skarbowego, całości dochodów pu-
„blicznych rządowi Kommiffyi Skar-
„bowey poleconych, wiernie doftrze-
„gać, a od ufzczerbku y iakiegokol-
„wiek onych uszkodzenia, bronić bę-
„dę. Tychże dochodów, ani na co
„innego, tylko na wydatki Prawem
„przepifane, ani więcey nad opis Pra-
„wa, używać niedopuszczę; iż Sprawy
„Sądom Kommiffyi Skarbowey pole-
„cone, podług Boga, Praw, fprawie-
„dliwości y dowodów, fądzić będę.
„Sekret Jzby dochowam, y wszelkie
„obowiązki y powinności Prawem
„Urzędowi temu przepisane, gorli-
„wie y rzetelnie dopełnię: Władzy
„więkfzey nad Prawo fobie pozwalać,
„a prawem pozwoloney, na złe uży-
„wać niebędę: Zgoła, w całym Urzę-
„dowaniu moim, nieuwodząc fię ża-
„dnemi względami, przyiaźnią, lub
„nienawiścią, darów żadnych y obie-
„tnic nieprzyimuiąc, Boga, Prawo, y
„fprawiedliwość za iedyny cel mieć
„będę: Tak mi Panie Boże dopomoż
„y niewinna Syna Jego Męka.„

Podfkarbiowie, oprócz wykonaney na Doftoieńftwo Miniftra Przyfięgi, powtorny raz przy pierwfzym zafiadaniu fwoim w Kommiffyi, przyfięgną przed nią na Rotę wyżey przepifaną.